

Socialdepartementet
Dnr S2017/02040/FST

Yttrande över SOU 2017:21 Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre

Den äldre personen och vård och omsorg

Avsnittet ger en bakgrund till vad som formar förutsättningar för vård och omsorg för äldre personer. Där framgår att förslag om finansiering ligger utanför denna utrednings uppdrag, men att det är nödvändigt att ta hänsyn till detta när en långsiktig kvalitetsplan ska utarbetas. Östhammars kommun anser att det är absolut nödvändigt att kostnadsberäkningar görs för de olika förslagen i den Nationella kvalitetsplanen för vård och omsorg för äldre personer, innan beslut fattas.

God kompetensförsörjning

Avsnittet beskriver på ett bra sätt den nuvarande situationen. Kompetensförsörjning är det strategiskt viktigaste området för att höja kvaliteten och öka effektiviteten i vården och omsorgen om den äldre personen. De föreslagna insatserna är efterfrågade. Då planperioden beräknas till 16 år finns risk att viktiga föreslagna insatser inte kommer att genomföras i närtid. Förslagen över insatser för kompetensförsörjningen borde vara tidssatt och ansvariga tydliggjorda. Utbildning på gymnasie- och högskolenivå tillgodoser inte tillgången på yrkesutbildad personal idag. Plan för hur dessa viktiga insatser ska finansieras bör också tas fram.

Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser

Avsnittet har det friska som utgångspunkt, och att äldres fysiska, sociala och psykiska hälsa optimeras. Äldre människor ska ta en aktiv del i samhället och få ett självständigt liv med god livskvalitet utan att diskrimineras på grund av sin ålder. Förslaget lyfter också fram mer samverkan med civilsamhället, vilket är positivt i det långsiktiga arbetet.

Mat och matlust har stor betydelse för livskvalitet och hälsa. Här föreslås ett speciellt uppdrag ges för att genomföra utbildningsinsatser gällande mat och måltider. Även åtgärder för att förbättra äldres psykiska hälsa, och stöd till äldre som har en riskkonsumtion av alkohol, som generellt varit ett eftersatta områden, lyfts fram i förslaget.

Sammanhållen vård och omsorg

Förslaget om gemensam samordnad journal mellan vårdgivaren är positivt och viktig förutsättning för det fortsatta samarbetet. Idag saknas de rättsliga förut-

sättningarna för en gemensam dokumentation i en vård- och omsorgsjournal. Även förslaget att Socialstyrelsen får ett uppdrag att kartlägga hemsjukvården för äldre personer i ordinärt boende är positivt. Översyn av läkarinsatser bör ingå i kartläggningen. Ersättning till vårdcentraler som gynnar hembesök hos äldre, samt ersättning som positivt uppmuntrar samverkan kring vårdplanering (SIP) bör också ge större möjlighet till god och säker vård i hemmet. Bra med tydliga krav på tillgången av professionella team. I region Uppsala är mobila team ännu inte fullt utbyggt i samtliga kommuner.

Anhöriga

Anhöriga har en central roll för äldre personer som behöver stöd och omsorg i sin vardag. Merparten av de anhörigas insatser syns inte i någon statistik och blir därför inte synliggjord. Avsnittet lyfter upp behovet av ökad kunskap och föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp hur stödet till anhöriga som vårdar närstående fungerar. Där kommer ett jämställd- och jämlikhetsperspektiv särskilt beaktas.

Välfärdsteknik

Avsnittet om välfärdsteknik är väldigt passivt. Största delen av utredningen avser problematisering om etiska och juridiska frågeställningar. De exempel som nämn flitigast är GPS samt digital tillsyn vilket är väletablerade insatser redan idag.

Förslag om nytt lagförslag och lagändringar i syfte att underlätta användning av välfärdsteknik inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården uppfattas som positivt.

Boende för äldre personer

Avsnittet beskriver olika boendeformer och kommunernas ansvar att tillgodose behov av särskilt boende. Där föreslås att socialstyrelsen får i uppdrag att kartlägga om det finns skillnader i vad gäller riktlinjer och tillämpning för att bevilja bistånd till särskilt boende. Även omfattning av avslag som överklagas samt om beslut ändras av domstolarna och domstolarnas skäl till detta föreslås ingå i kartläggningen. Denna kartläggning kommer innebära ett omfattande arbete för socialstyrelsen. Troligen kommer detta inte leda till någon ökad tydlighet och stöd i hur kommunerna ska bevilja särskilt boende.

Flexibla former för handläggning och beslut om insatser till äldre personer

I rätt till bistånd ingår prövning av dels den enskildes behov och förmåga att klara sig, dels om behoven kan tillgodoses på annat sätt. I detta ligger att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som står hen till förfogande innan rätt till bistånd inträder.

Kommunernas ansvar för servicetjänster bör förtydligas och begränsas. Många av de insatser som utförs i kommunal regi kan tillgodoses på annat sätt ex städ och tvätt, delar av digitaliseringen samt mat och varudistribution. Möjlighet till enkelheten och valfriheten avseende servicetjänster är redan införd i samband med att RUT beslutades.

Östhammars kommun ställer sig positiv till förslaget att pröva om det är mer ändamålsenligt att reglera äldreomsorgen i en egen lag.

Uppföljning

Avsnittet beskriver huvudmännens ansvar att bedriva god och säker vård, samt att kontrollera och följa upp att så sker. Inom speciella områden kan resultat mätas tex genom kvalitetsregistret Senior Alert. (förekomst av trycksår, fallskador, undernäring samt information om munhälsan). Öppna jämförelser, Kolada, Webbkollen och brukarundersökningar är också exempel på undersökningar med resultat som går att följa och förbättra.

Regionens/landstingets ansvar över läkemedelsgenomgångar har inte berörts som exempel. Kontinuerliga läkemedelsgenomgångar har en direkt påverkan på patienternas välmående och vårdpersonalens möjlighet att ge rätt stöd. Östhammars kommun är positiv till de förslag som föreslås i avsnittet. Det är viktigt att kunna jämföra kvaliteten inom socialtjänst och den hälso-och sjukvård som bedrivs i hela landet.